

21

sep | dec

BRUSSELS PHILHARMONIC

RACHMANINOV 2

STÉPHANE DENÈVE, DIR.
BRUSSELS PHILHARMONIC

16.10.2021

[Nederlands: pagina 2](#) --- [klik hier voor de mobiele versie](#)

[Français : page 11](#) --- [cliquez ici pour la version mobile](#)

[English: page 17](#) --- [click here for the mobile version](#)

[Musici / Musiciens: pagina / page 23](#)

concert met de steun van de Belgische Tax Shelter / avec le soutien du Tax Shelter belge & Belga Films Fund

flagey

WELKOM

"Het meest pijnlijke uur van mijn leven". Zo omschreef Rachmaninov de première van zijn 1ste Symfonie - die niet echt een succes was. De pers maakte het werk met de grond gelijk en Rachmaninov zette drie jaar lang geen noot meer op papier.

Die tijd had hij nodig om er weer bovenop te komen, en zijn depressie en writers block achter zich te laten. Na een eerste succes met zijn 2de Pianoconcerto in 1901, bewees hij in 1907 zijn definitieve comeback én revange als componist met zijn 2de Symfonie.

En terecht: de jeugdige overmoed heeft hier plaats gemaakt voor een bewuste en geraffineerde aanpak, nu eens ingehouden, dan weer geheimzinnig en dramatisch. Een ongegeneerd romantisch meesterwerk, met een enorme kracht en rijkdom. Een symfonie die je minstens één keer in je leven live moet ervaren.

ARTIESTEN & PROGRAMMA

Brussels Philharmonic · Stéphane Denève, muziekdirecteur & dirigent

Stacy Garrop

Penelope Waits (2013)

Sergei Rachmaninov

Symfonie nr. 2 in e, op. 27

I. Largo - Allegro moderato

II. Allegro molto

III. Adagio

IV. Allegro vivace

Symfonie nr. 2 van Rachmaninov staat op de Brussels Philharmonic Bucket List.

Symfonische werken die je minstens één keer in je leven live gehoord moet hebben: dat is onze bucket list. Wij vinken ons lijstje dit seizoen alvast verder af: bekende meezieler, te ontdekken parel, virtuoze klassieker.... Geniet opnieuw van de kracht van live symfonische muziek!

ONTDEK MEER

Bucket List Podcast [beluister de podcast](#)

Rachmaninov was niet alleen een ongelooflijk groot pianist, maar ook een geniale componist die zijn tijdperk wist te vatten en over te brengen in muziek. Pianiste Anastasia Goldberg vertelt aan Sander De Keere hoe Rachmaninov ons in zijn 2de Symfonie overspoeld met de schoonheid van zijn Rusland, onbevreesd romantisch en overweldigend mooi.

BXLphil App [download in de App Store](#) / [download in Google Play](#)

Concertkalender, achtergrond, updates, snelle toegang tot al onze content, en meer.

BXLphil app: zo verlies je ons nooit meer uit het oog!

Wolfgang App [download in de App Store](#) / [download in Google Play](#)

Real-time programmatoelichting - Tijdens dit concert mag je je smartphone bij de hand houden: terwijl het orkest speelt vertelt de Wolfgang app wat je - precies op dat moment - hoort in de muziek .

TOELICHTING

Sergei Rachmaninov (1873-1943) combineerde nagenoeg zijn hele leven een carrière als componist met die van pianist, waarmee hij de traditie componist-virtuoos verderzette. Hij pendelde voortdurend tussen de grootsteden Moskou en Sint-Petersburg, en zijn landgoed Ivanovka op het Russische platteland, waar hij in alle rust het grootste deel van zijn oeuvre componeerde. Hij wordt door velen gezien als één van de laatste grote romantische componisten en de belangrijkste opvolger van Pjotr Iljitsj Tsjaikovski (1840-1893). Bij het grote publiek is vooral zijn *Tweede Pianoconcerto* bekend, maar ook zijn *Tweede Symfonie* blijft met haar passionele melodieën en rijke orkestratie één van de favoriete werken uit het symfonische repertoire.

Een beloftevolle toekomst

Rachmaninov had het geluk geboren te worden in een welgestelde en muzikale familie: zijn grootvader aan vaderskant componeerde na zijn loopbaan als officier liederen en salonmuziek, en zijn moeder gaf hem zijn eerste lessen aan de piano. Door de kwistige levensstijl van zijn vader, bleef er van het uitgestrekte familielandgoed al snel weinig over. Ook het huwelijk van zijn ouders hield niet lang stand, en zo verhuisde de jonge Rachmaninov met zijn broers, zussen en moeder naar een klein appartement in Sint-Petersburg. Daar trad hij als tiener toe aan het conservatorium, maar het ontbrak hem aan motivatie om te studeren. Op aanraden van een neef, pianist en dirigent Alexander Siloti, werd hij naar Moskou gestuurd. Hij mocht er les volgen bij de gerenommeerde maar strenge pianodocent Nikolaj Zverev. Diens ijzeren discipline werkten wonderwel voor Rachmaninov. Bovendien maakte hij dankzij Zverev kennis met het professionele muziekleven in Moskou. Niet veel later werd Rachmaninov ook toegelaten tot de harmonieklas van Arenski. Het werd snel duidelijk dat hij buitengewoon getalenteerd was: in 1888 studeerde hij af met de hoogste onderscheiding voor muziektheorie, en in 1892 legde hij zijn examen voor piano en compositie één jaar eerder af dan voorzien – een prestatie die bekroond werd met een gouden medaille.

Al meteen na zijn afstuderen werd Rachmaninov gezien als een volwaardig componist, die bovendien de steun van Tsjaikovski genoot. Hij had dan ook al enkele indrukwekkende werken op zijn palmares. Naast een aantal liederen en pianowerken was er zijn afstudeerwerk en eenakter *Aleko*, die zo succesvol was dat het meteen in het Bolsjojtheater

gespeeld werd. En niet te vergeten: zijn *Eerste Pianoconcerto* – het werk dat Rachmaninov de officiële titel ‘Opus 1’ meegaf.

Van het slop naar de top

Het neerschrijven van een eerste symfonie is voor elke componist een symbolisch moment. Voor Rachmaninov ging deze gebeurtenis met nog meer druk gepaard na het overlijden van Tsjaikovski in 1893. Het publiek zag hem namelijk als diens grote opvolger. Jarenlang werkte hij aan zijn *Eerste Symfonie*, maar de première in 1897 was rampzalig: de aangeschoten dirigent Glazoenov zorgde voor verluidt voor een erbarmelijke uitvoering en de pers bestempelde de symfonie als “een evocatie van de zeven plagen van Egypte”. Rachmaninov bleef verlamd achter. Hij zakte weg in een depressie en zette drie jaar lang geen noot meer op papier: “Een verlammende apathie maakte zich van mij meester. Ik deed helemaal niets en vond nergens plezier in. De helft van mijn dagen bracht ik door op een bank. Ik had het opgegeven en verkeerde in grote wanhoop.”

Rachmaninov zocht hulp, en vond die bij neuroloog Nikolai Dahl, die hem via hypnose van zijn componeerangst af hielp. In 1901 waagde hij zich aan een *Tweede Pianoconcerto*, en aangemoedigd door het succes ervan, ving hij in oktober 1906 zijn *Tweede Symfonie* aan. Rachmaninov was nog maar net met zijn gezin naar de rustige cultuurstad Dresden verhuisd, op de vlucht voor de aankomende revolutie. Zijn *Tweede Symfonie* is een door en door romantisch werk, zowel qua vorm als karakter. Op 8 februari 1908 dirigeerde de componist zelf de wereldpremière van zijn symfonie. Het was een schot in de roos: publiek en critici loofden de lyrische melodieën en hun directe aansprekingskracht. Ook vandaag blijft deze monumentale symfonie één van de meest uitgevoerde werken van Rachmaninov.

Een mythologische symfonie

De Amerikaanse componiste Stacy Garrop staat bekend om composities waar een grote zeggingskracht van uitgaat. Het symfonische werk *Penelope Waits* maakt deel uit van haar *Mythology Symphony*. Het begon allemaal met een compositieopdracht van het Detroit Symphony voor het orkestwerk *Becoming Medusa*. Pas twee jaar later, mede op vraag van het Albany Symphony, rijpte de idee om rond dit werk een symfonie rond te schrijven, gebaseerd op de figuur van de vrouw in de mythologie. En zo volgden nog vier delen: *Lovely Sirens*, *The Fates of Men*, *Penelope Waits* en *Pandora Undone*.

Zelf omschrijft de componiste *Penelope Waits* het tweede deel uit de Mythology Symphony als volgt: "Dit rustige deel stelt koningin Penelope voor, de trouwe echtgenote van Odysseus, terwijl ze twintig jaar lang geduldig wacht op de terugkeer van haar man na diens strijd in de Trojaanse oorlog. Penelope zelf wordt voorgesteld als een hobo. Ze wordt begeleid door een kamerorkest (in plaats van het hele ensemble) terwijl ze de aasgieren op afstand houdt die haar willen huwen om zo haar rijkdom te erven."

Toelichting door Aurélie Walschaert

STÉPHANE DENÈVE, MUZIEKDIRECTEUR BRUSSELS PHILHARMONIC

Stéphane Denève is de muziekdirecteur van Brussels Philharmonic. Samen met het orkest lanceert hij tegelijkertijd CffOR (Centre for Future Orchestral Repertoire): een uitgebreide online database, gewijd aan 21ste-eeuwse composities voor orkest met kans op ‘repertoire-status’. Stéphane Denève is zo gepassioneerd door dit nieuwe avontuur en enthousiast over het potentieel van het orkest, dat hij met zijn gezin naar Brussel verhuisde.

Tegelijk is Stéphane Denève muziekdirecteur van St. Louis Symphony Orchestra, vaste gastdirigent van The Philadelphia Orchestra en directeur van CffOR. Eerder was hij muziekdirecteur van het Royal Scottish National Orchestra, en muziekdirecteur van het Radio Sinfonieorchester Stuttgart (SWR). Hoewel hij helemaal thuis is in een zeer breed repertoire, heeft Denève een grote affiniteit met Franse muziek, en zet hij zich speciaal in voor de 21ste-eeuwse muziek.

Na zijn studie orkestdirectie aan het Conservatorium van Parijs begon Stéphane Denève zijn carrière als assistent bij Sir Georg Solti, Seiji Ozawa en Georges Prêtre bij het Orchestre de Paris en de Opéra National de Paris. Zijn grote liefde voor de stem bracht hem naar de Deutsche Oper am Rhein, waar hij vaste dirigent was van 1997 tot 2001. Hij dirigeerde ook verschillende producties in de Royal Opera House Covent Garden, Glyndebourne Festival, La Scala, Deutsche Oper Berlin, Saito Kinen Festival, Gran Teatro de Liceu, De Nederlandse Opera, De Munt, Deutsche Oper Am Rhein, en Opéra National de Paris.

Ook zijn symfonische carrière nam een hoge vlucht. Het lijstje met Denèves recente afspraken oogt dan ook indrukwekkend, met onder meer het Koninklijk Concertgebouworkest, Orchestra Sinfonica dell’Accademia Nazionale di Santa Cecilia, Wiener Symphoniker, Deutsche Symphonie-Orchester Berlin, NHK-symfonieorkest, Münchner Philharmoniker, Orchestre National de France, Tsjechisch Filharmonisch Orkest en het Rotterdams Philharmonisch Orkest. In 2020 leidt hij het Royal Stockholm Philharmonic Orchestra en pianist Igor Levit tijdens het 2020 Nobel Prize Concert.

In Noord-Amerika werkt Stéphane Denève regelmatig samen met de orkesten van Boston, New York, Los Angeles, San Francisco, Cleveland, Saint Louis en Toronto. Hij debuteerde in 2012 in Carnegie Hall met het Boston Symphony Orchestra, maakte zijn debuut op het

Grand Teton Music Festival en de Music Academy of the West in 2018, en leidde in 2019 een grote tournee met Brussels Philharmonic naar Noord-Amerika.

Stéphane Denève heeft een nauwe band met vele topsolisten, waaronder Jean-Yves Thibaudet, Yo-Yo Ma, Nikolaj Znaider, James Ehnes, Leif Ove Andsnes, Leonidas Kavakos, Nicholas Angelich, Lang Lang, Frank Peter Zimmermann, Gil Shaham, Emanuel Ax, Renaud and Gautier Capuçon, Lars Vogt, Nikolai Lugansky, Paul Lewis, Joshua Bell, Hilary Hahn en Augustin Hadelich.

Al drie maal won Stéphane Denève de prestigieuze 'Diapason d'Or de l'année': in 2007, 2012 en 2016 voor opnames rond Roussel, Debussy en Connexion. In 2012 stond hij op de shortlist voor 'Gramophone's Artist of the Year', en in 2013 werd hij bekroond tijdens de International Classical Music Awards. Bij Deutsche Grammophon kwamen recent cd's uit gewijd aan de Prokofiev suites en werken van Guillaume Connexion (o.m. Caeciliaprijs, Diapason d'or de l'année en Choc Classica de l'année), en een opname met Lucas en Arthur Jussen en het Koninklijk Concertgebouwkest. In 2019 bracht het label RCO Live een live opname met het Koninklijk Concertgebouwkest uit van Arthur Honegger's oratorium *Jeanne d'Arc au bûcher*.

Tenslotte hecht Stéphane Denève veel belang aan het werken met de toekomstige generatie musici, en steunt hij jonge muzikanten in projecten zoals de Tanglewood Music Center, New World Symphony, Colburn School, en Music Academy of the West.

www.stephanedeneve.com

BRUSSELS PHILHARMONIC

Brussels Philharmonic werd in 1935 opgericht door de Belgische openbare omroep (NIR), en werkte vanaf zijn ontstaan samen met internationale topdirigenten en -solisten. Het orkest was en is bekend als pionier in het uitvoeren van muziek van de eigen tijd – een reputatie die wereldvermaarde componisten als Bartók, Stravinsky en Messiaen naar Brussel haalde. Ook vandaag de dag zet Brussels Philharmonic die traditie verder, en neemt het in bijna elk concertprogramma een werk van de 21ste eeuw op. Het orkest repeteert en

concerteert in de historische thuishaven Flagey in Brussel, hart van Europa, dat meteen de ideale uitvalbasis is voor concerten in Vlaanderen en de rest van de wereld.

De Franse topdirigent Stéphane Denève is muziekdirecteur van Brussels Philharmonic. Zijn passie voor muziek uit de 21ste eeuw en persoonlijke missie om een dialoog te creëren tussen het repertoire van vroeger en dat van de toekomst sluit helemaal aan op het DNA van het orkest. En dat vertaalt zich niet alleen in de concertprogramma's en opnames, maar ook in het CffOR-platform (Centre for Future Orchestral Repertoire). Deze online database verzamelt sleutelinformatie rond symfonische composities vanaf 2000, en voedt zo een brede wereldwijde dialoog rond het repertoire van de toekomst.

Op internationaal vlak heeft Brussels Philharmonic steeds een eigen plaats gehad, met vanaf de beginjaren uitnodigingen voor de belangrijkste festivals en concertzalen. Zo speelt het orkest in onder meer in Carnegie Hall in New York, Philharmonie de Paris, Musikverein (Wenen), Grosses Festspielhaus (Salzburg), Usher Hall (Edinburgh) en Cadogan Hall (Londen). De internationale vertegenwoordiging door IMG Touring brengt het orkest naar nieuwe podia, zowel binnen als buiten Europa (Japan in 2017, Noord-Amerika in 2019).

Een andere specialisatie waarmee Brussels Philharmonic een internationale reputatie opbouwde, is het opnemen van soundtracks bij series, games en films, waaronder de Oscar-winnende muziek voor 'The Artist' (muziek van Ludovic Bource). In eigen land is het orkest vaste partner van Film Fest Gent en MotorMusic, en zijn er jaarlijks concerten met iconische films (zowel blockbusters met bekroonde scores als zwart-wit klassiekers met een nieuwe soundtrack).

Intussen bewees het orkest ook op andere vlakken een pionier te zijn. Naast de vooruitstrevende initiatieven die lopen, waaronder de Tax Shelter, een stichting voor de aankoop van strijkinstrumenten en een partnerschap met Brussels Airlines, schrijft het orkest innovatie bewust in op alle vlakken en niveaus van de werking. Zo dragen de heren van het orkest het Symphonic Sporting Jacket, op maat ontwikkeld door het Belgische Café Costume met technische innovaties op vlak van stof en snit, werd intendant Gunther Broucke uitgeroepen tot Overheidsmanager van het jaar 2016, en bracht het orkest in 2021 een eigen smartphone app uit.

De uiteenlopende opnames van Brussels Philharmonic (Deutsche Grammophon, Palazzetto Bru Zane, Klara/Warner Classics, Film Fest Gent, Naxos, Brussels Philharmonic Recordings) krijgen internationale bijval en zijn onderscheiden met vele prijzen, waaronder een ECHO Klassik, Ceciliaprijs, Choc de Classica de l'année en Diapason d'Or de l'année.

Brussels Philharmonic is een instelling van de Vlaamse Gemeenschap.

www.brusselsphilharmonic.be

BIENVENU

« L'heure la plus pénible de ma vie » : voilà comment Rachmaninov décrit la première de sa Symphonie N° 1, qui ne fut pas un succès. Il lui faudra environ trois ans pour refaire surface et sortir de la dépression et du syndrome de la partition blanche.

Après un premier succès que lui vaut son Concerto pour piano n° 2 en 1901, il prend définitivement sa revanche grâce à sa Symphonie n° 2, et signe son grand retour en tant que compositeur.

Et à juste titre : l'arrogance de la jeunesse cède la place à une approche consciente et raffinée, parfois tout en retenue, puis à nouveau mystérieuse et dramatique. Un chef-d'œuvre romantique assumé, éminemment riche et puissant. Une symphonie à entendre au moins une fois dans sa vie.

ARTISTES & PROGRAMME

Brussels Philharmonic · Stéphane Denève, directeur musical & chef d'orchestre

Stacy Garrop

Penelope Waits (2013)

Sergei Rachmaninov

Symphonie n° 2 en mi mineur, op. 27

I. Largo - Allegro moderato

II. Allegro molto

III. Adagio

IV. Allegro vivace

DÉCOUVRIR PLUS

BXLphil App

[télécharger dans l'App Store / télécharger dans Google Play](#)

Un orchestre symphonique dans votre poche ? C'est désormais possible, car avec l'application BXLphil, vous pouvez découvrir davantage le Brussels Philharmonic, encore mieux et plus rapidement.

Wolfgang App

[télécharger dans l'App Store / télécharger dans Google Play](#)

Saviez-vous que vous pouvez garder votre smartphone à portée de main pendant le concert ? Wolfgang est une application via laquelle le spectateur reçoit des informations en temps réel sur son smartphone, pendant le concert.

NOTES DE PROGRAMME

Sergueï Rachmaninov (1873-1943) passa la majeure partie de sa vie à combiner une carrière de compositeur avec celle de pianiste, dans la tradition du compositeur virtuose. Il faisait constamment la navette entre les grandes villes de Moscou et Saint-Pétersbourg et son domaine d'Ivanovka, dans la campagne russe, où il composa la majeure partie de son œuvre dans la plus grande tranquillité. Il est considéré par beaucoup comme l'un des derniers grands compositeurs romantiques et le principal successeur de Piotr Ilitch Tchaïkovski (1840-1893). Son Deuxième Concerto pour piano est le plus connu du grand public, mais sa Deuxième Symphonie, avec ses mélodies passionnées et sa riche orchestration, est l'une des préférées du répertoire symphonique.

Un avenir prometteur

Rachmaninov eut la chance de naître dans une famille aisée baignée dans la musique : son grand-père paternel composa des chansons et de la musique de salon après sa carrière d'officier, et sa mère lui donna ses premiers cours de piano. En raison du style de vie fastueux de son père, il ne resta bientôt plus grand-chose du vaste domaine familial. Le mariage de ses parents n'y survécut pas, et le jeune Sergueï déménagea avec sa mère, ses sœurs et ses frères dans un petit appartement de Saint-Pétersbourg. Il y entra au conservatoire dès l'adolescence, mais manquait d'entrain à l'étude. Sur les conseils d'un cousin, le pianiste et chef d'orchestre Alexandre Siloti, il fut envoyé à Moscou. Là, il put étudier avec le célèbre professeur Nikolaï Zverev dont la discipline de fer fit des merveilles sur lui. Grâce à son professeur, il put découvrir la vie professionnelle musicale de Moscou. Peu après, Rachmaninov fut également admis dans la classe d'harmonie d'Arenski. Il s'avéra très vite extraordinairement doué : en 1888, il obtint la plus haute distinction en théorie

musicale, et en 1892, il passa ses examens de piano et de composition un an plus tôt que prévu – un exploit qui fut récompensé par une médaille d'or.

Rachmaninov fut considéré comme un compositeur à part entière dès la fin de ses études et il bénéficia du soutien de Tchaïkovski. Il avait déjà quelques œuvres impressionnantes à son palmarès. Outre un certain nombre de chansons et d'œuvres pour piano, il y avait son travail de fin d'études et *Aleko*, opéra en un acte qui rencontra un tel succès qu'il fut immédiatement donné au Théâtre du Bolchoï. Sans oublier son Premier Concerto, l'œuvre à laquelle le compositeur donna officiellement son premier numéro d'opus.

Du bas au sommet de l'échelle

La composition d'une première symphonie est un moment symbolique pour tout compositeur. Pour Rachmaninov, cet événement s'accompagna d'une pression plus forte encore après la mort de Tchaïkovski en 1893. Le public voyait en lui son digne successeur. Pendant des années, il travailla à sa première symphonie, mais sa création en 1897 fut désastreuse : Glazounov, le chef d'orchestre, ivre, donna une prestation exécrable et la presse qualifia l'œuvre d'« évocation des sept plaies d'Égypte ». Rachmaninov en resta paralysé. Il sombra dans la dépression et n'écrivit plus une note pendant trois ans. « Une apathie paralysante s'empara de moi. Je ne faisais rien et ne trouvais aucun plaisir à quoi que ce fût. Je passais la moitié de mes journées dans le fauteuil. J'avais renoncé et j'étais dans le plus grand désespoir. »

Rachmaninov chercha de l'aide et la trouva auprès du neurologue Nikolai Dahl, qui l'aida à se débarrasser de son angoisse de la composition grâce à l'hypnose. En 1901, il s'aventura à composer son Deuxième Concerto pour piano et, encouragé par son succès, il s'attaqua à sa Deuxième Symphonie. Il venait tout juste de s'installer avec sa famille dans la paisible ville de Dresde, fuyant la révolution qui s'annonçait. Sa Deuxième Symphonie est une œuvre entièrement romantique, en termes de forme comme de caractère. Il en dirigea la première mondiale le 8 février 1908. Le succès fut au rendez-vous : le public comme les critiques louèrent les mélodies lyriques et leur puissance d'attraction. Aujourd'hui encore, cette symphonie monumentale reste l'une des œuvres les plus jouées du compositeur.

Une symphonie mythologique

La compositrice américaine Stacy Garrop est connue pour ses œuvres d'une grande force expressive. L'œuvre symphonique *Penelope Waits* est issue de sa *Mythology Symphony*. Tout a commencé avec la commande du Detroit Symphony Orchestra de l'œuvre pour orchestre *Becoming Medusa*. Deux ans plus tard, en partie à la demande de l'Albany Symphony Orchestra, naquit l'idée d'écrire une œuvre autour de cette symphonie, basée sur la figure de la femme dans la mythologie. Quatre autres mouvements suivirent ainsi : *Lovely Sirens*, *The Fates of Men*, *Penelope Waits* et *Pandora Undone*.

La compositrice décrit ainsi elle-même *Penelope Waits*, le deuxième mouvement de la *Mythology Symphony* : « Ce mouvement tranquille représente la reine Pénélope, la fidèle épouse d'Ulysse, qui attend patiemment pendant vingt ans le retour de son mari parti pour

la guerre de Troie. Pénélope elle-même est représentée par le hautbois. Elle est accompagnée par un orchestre de chambre (plutôt que l'orchestre au complet) ; elle tient à distance les prétendants qui veulent l'épouser pour hériter de sa fortune. »

Texte : Aurélie Walschaert

STÉPHANE DENÈVE, DIRECTEUR MUSICAL DU BRUSSELS PHILHARMONIC

Stéphane Denève est directeur musical du Brussels Philharmonic, directeur musical du St. Louis Symphony Orchestra, chef principal invité du Philadelphia Orchestra, et directeur du Centre for Future Orchestral Repertoire (CffOR). Il a en outre été directeur musical du Royal Scottish National Orchestra ainsi que du Radio-Sinfonieorchester Stuttgart des SWR.

Parfaitement à l'aise dans un très vaste répertoire, Stéphane Denève entretient une affinité particulière avec le répertoire français, et soutient activement la musique du 21ème siècle. Le regard toujours tourné vers l'avenir, Stéphane Denève travaille régulièrement avec de jeunes musiciens, notamment au Tanglewood Music Center, au New World Symphony, à la Colburn School et à la Music Academy of the West.

Il dirige régulièrement les plus grandes phalanges internationales, et s'est produit récemment avec le Royal Concertgebouw Orchestra, l'Orchestra Sinfonica dell'Accademia Nazionale di Santa Cecilia, The Cleveland Orchestra, le Los Angeles Philharmonic, le San Francisco Symphony, le New York Philharmonic, le Czech Philharmonic, le Rotterdam Philharmonic Orchestra, l'Orchestre National de France, le Wiener Symphoniker, le Deutsche Symphonie-Orchester Berlin, le Münchner Philharmoniker, et le NHK Symphony.

Passionné par la voix, il dirige aussi de nombreuses productions d'opéra au Royal Opera House Covent Garden, au Festival de Glyndebourne, à la Scala de Milan, au Deutsche Oper Berlin, au Festival Saito Kinen, au Liceu de Barcelone, au Dutch National Opera, à La Monnaie de Bruxelles, au Deutsche Oper am Rhein et à l'Opéra National de Paris.

Stéphane Denève entretient une relation privilégiée avec de nombreux grands solistes, tels Jean-Yves Thibaudet, Yo-Yo Ma, Nikolaj Znaider, James Ehnes, Leif Ove Andsnes, Leonidas Kavakos, Nicholas Angelich, Lang Lang, Frank Peter Zimmermann, Gil Shaham, Emanuel Ax, Renaud and Gautier Capuçon, Lars Vogt, Nikolai Lugansky, Paul Lewis, Joshua Bell, Hilary Hahn et Augustin Hadelich.

Enfin, il a obtenu trois fois le prestigieux Diapason d'Or de l'année, en 2007, 2012 et 2016 pour des enregistrements consacrés à Roussel, Debussy et Connexion. Nommé en 2012 dans la liste des Gramophone's artist of the year, il a été primé au 2013 et au 2020 International Classical Music Awards. Ses récents enregistrements proposent des suites de ballet de Prokofiev, des œuvres de Guillaume Connexion avec le Brussels Philharmonic (primé par un Diapason d'Or de l'année et un Choc Classica de l'année), et un disque avec

Lucas and Arthur Jussen et le Royal Concertgebouw Orchestra, tous pour Deutsche Grammophon. Un enregistrement live de Jeanne d'Arc au bûcher de Honegger avec le Royal Concertgebouw Orchestra est sorti sur RCO Live en 2019.

www.stephanedeneve.com

BRUSSELS PHILHARMONIC

Fondé en 1935 sous l'égide de l'Institut national de radiodiffusion (INR/NIR), le Brussels Philharmonic a collaboré tout au long de son existence avec de grands chefs et des solistes d'envergure internationale. L'orchestre s'est taillé une réputation enviée dans la création de nouvelles œuvres en collaborant avec des compositeurs de renommée mondiale comme Bartók, Stravinsky et Messiaen. L'orchestre répète et se produit dans son port d'attache historique de Flagey, à Bruxelles, au cœur de l'Europe. Cette position en fait le point de départ idéal pour des concerts à Bruxelles, en Flandre et dans le reste du monde.

Le grand chef d'orchestre français Stéphane Denève assure la direction musicale du Brussels Philharmonic. Sa passion pour la musique du XXIe siècle et la mission qu'il s'est donnée de tisser un dialogue entre le répertoire du passé et celui du futur s'inscrivent parfaitement dans l'ADN de l'orchestre. En témoignent les programmes de concerts et d'enregistrements, mais aussi la plateforme CffOR (Centre for Future Orchestral Repertoire). Cette base de données en ligne recueille des informations sur les œuvres symphoniques composées depuis le tournant de 2000 et nourrit ainsi un vaste dialogue mondial sur le répertoire du futur.

Le Brussels Philharmonic a toujours eu sa place sur la scène internationale. Depuis sa constitution, les plus grands festivals et les plus grandes salles de concert l'ont invité sur leurs scènes. Ainsi, il s'est produit notamment au Carnegie Hall de New York, à la Philharmonie de Paris, au Musikverein de Vienne, à la Grosses Festspielhaus de Salzbourg, à l'Usher Hall d'Édimbourg et au Cadogan Hall de Londres. Représenté à l'international par IMG Touring, l'orchestre se voit ouvrir de nouvelles portes en Europe et hors de ses frontières (Japon en 2017, Amérique du Nord en 2019).

C'est également l'enregistrement de bandes originales de séries, de jeux vidéo et de films, dont la musique oscarisée de *The Artist* (musique de Ludovic Bource), qui a forgé la réputation internationale du Brussels Philharmonic. Dans son propre pays, l'orchestre est le partenaire régulier du Festival international du Film de Flandre-Gand (Film Fest Gent) et des studios MotorMusic ; il donne chaque année des concerts avec projection de films cultes (des blockbusters aux partitions primées ou des classiques en noir et blanc avec une nouvelle bande-son).

Le Brussels Philharmonic fait également œuvre de pionnier dans d'autres domaines. Parmi ses initiatives innovantes, citons le Tax Shelter, l'application BXLphil, la création d'une

fondation pour financer l'achat d'instruments à cordes et le partenariat avec Brussels Airlines. Les musiciens de l'orchestre sont habillés par Café Costume du Symphonic Sporting Jacket, conçu sur mesure. Celui-ci leur permet d'offrir une prestation du plus haut niveau dans le confort et l'élégance.

Les nombreux enregistrements du Brussels Philharmonic (Deutsche Grammophon, Palazzetto Bru Zane, Warner/Erato Classics, Film Fest Gent, Naxos, Brussels Philharmonic Recordings) sont salués par la presse internationale et ont obtenu des prix parmi lesquels ECHO Klassik, Prix Caecilia, Choc de Classica de l'année et Diapason d'Or de l'année.

Le Brussels Philharmonic est une institution de la Communauté flamande.

www.brusselsphilharmonic.be

WELCOME

"The most agonizing hour of my life". That is how Rachmaninov described the première of his First Symphony – it was not a success. It took him more than three years to recover from the disaster and emerge from his depression and writer's block.

After an initial success with his Second Piano Concerto in 1901, he made his definitive comeback and revenge as a composer with this Second Symphony. And deservedly so: the youthful overconfidence gives way here to a deliberate, refined approach, at times restrained, at others mysterious and dramatic. An unabashedly romantic masterpiece, with enormous power and exuberance. A symphony that you must hear live at least once in your life.

ARTISTS & PROGRAMME

Brussels Philharmonic · Stéphane Denève, music director & conductor

Stacy Garrop *Penelope Waits (2013)*

Sergei Rachmaninov *Symphony No. 2 in E-minor, op. 27*
I. Largo - Allegro moderato
II. Allegro molto
III. Adagio
IV. Allegro vivace

DISCOVER MORE

BXLphil App [App Store / Google Play](#)

A symphonic orchestra in your pocket? The BXLphil app brings your Brussels Philharmonic experience to a whole new level: better, faster, smarter. Never miss another update or livestream thanks to the smart alerts, and get access to exclusive content.

Wolfgang App [App Store / Google Play](#)

Real time programme notes - during this concert you can keep your phone near: while the orchestra is playing, the free Wolfgang app tells you what is happening - at the very moment - in the music.

PROGRAMME NOTES

Sergei Rachmaninov (1873-1943) combined, for most of his life, a career as a composer with that of a pianist, thus carrying forward the tradition of the composer virtuoso. He commuted between the two big cities of Moscow and Saint Petersburg, and his estate, Ivanovka, in the Russian countryside, where he wrote most of his works. He was considered by many people as one of the last major Romantic composer and the most important successor to Pyotr Ilyich Tchaikovsky (1840-1893). The work which most audiences are most familiar with is his *Second Piano Concerto*, but his *Second Symphony*, with its passionate melodies and rich orchestration, is one of the favourite works in the symphonic repertoire.

A promising future

Rachmaninov had the good fortune of being born in a prosperous and musical family: his paternal grandfather composed songs and salon music after his career as an officer, and his mother gave him his first piano lessons. Because of his father's lavish lifestyle, very little of the extensive family property remained. His parents' marriage did not last long, and so the young Rachmaninov and his brothers, sisters and mother moved into a small apartment in Saint Petersburg. As a teen, he entered the conservatory there, but he lacked the motivation to study. On the advice of a cousin, the pianist and conductor Alexander Siloti, he was sent to Moscow. There he studied with the renowned but strict piano professor, Nikolai Zverev. Zverev's iron discipline worked wonders for Rachmaninov. Moreover, Zverev introduced him to the professional musical world in Moscow. Not much later, Rachmaninov was also admitted to the harmony class of Anton Arensky. It soon became clear that he was extraordinarily talented: in 1888, he graduated with the highest distinction in music theory, and in 1892 he passed his exam in piano and competition a year earlier than expected – a performance rewarded with a gold medal.

Right after graduation, Rachmaninov was considered a fully fledged composer, who also enjoyed the support of Tchaikovsky. He could already boast several impressive works. In addition to some songs and piano pieces, his graduation piece was the one-act opera *Aleko*, which was so successful that it was immediately performed in the Bolshoi Theatre. And lest one forget, his First Piano Concerto, to which Rachmaninov officially gave the title 'Opus 1'.

From pit to pinnacle

Writing one's first symphony is a symbolic moment for every composer. For Rachmaninov, this took place with even more pressure, after the death of Tchaikovsky in 1893. After all, the public saw him as the composer's great successor. He worked on his *First Symphony* for many years, but the première in 1897 was a disaster: the tipsy conductor, Glazunov, apparently made for a lamentable performance, and the press labelled the symphony "an evocation of the seven plagues of Egypt". Rachmaninov was paralysed by the result. He sank into depression and for three years did not write a single note: "a paralysing apathy overcame me. I did nothing at all and found no pleasure in anything. I spent half of each

day on a bench. I had given up and was in great despair."

Rachmaninov sought help, and found it from the neurologist Nikolai Dahl, who used hypnosis to overcome his writer's block. In 1901, he tried his hand at a *Second Piano Concerto*, and encouraged by its success, he began in October 1906 to work on his *Second Symphony*. Rachmaninov managed to move with his family to the quiet cultural city of Dresden just in time to flee the coming revolution. His *Second Symphony* is a thoroughly Romantic work, both in form and in character. On 8 February 1908, he conducted the world première of his symphony himself. It was an enormous success: audience and critics alike praised the lyrical melodies and their emotional power. To this day, this monumental symphony is one of Rachmaninov's most frequently performed works.

A mythological symphony

The American composer Stacy Garrop is known for compositions which exude narrative force. The symphonic work *Penelope Waits* is part of her *Mythology Symphony*. It all started with a commission from the Detroit Symphony for the orchestral work *Becoming Medusa*. A mere two years later, partly at the request of the Albany Symphony, the idea matured of expanding it into a symphony based on the female figure in mythology. And so, four more movements followed: *Lovely Sirens*, *The Fates of Men*, *Penelope Waits* and *Pandora Undone*.

The composer herself describes *Penelope Waits*, the second movement of the *Mythology Symphony*, as follows: "This quiet movement presents Queen Penelope, the faithful wife of Odysseus, as she patiently waits twenty years for her husband's return after his participation in the Trojan War. Penelope herself is represented by the oboe. She is accompanied by a chamber orchestra (rather than the whole ensemble) while she keeps the vultures at bay who wish to marry her in order to inherit her wealth."

Commentary by Aurélie Walschaert

STÉPHANE DENÈVE, MUSIC DIRECTOR BRUSSELS PHILHARMONIC

Stéphane Denève is Music Director of the Brussels Philharmonic. With the orchestra he is at the same time launching CffOR (Centre for Future Orchestral Repertoire): an extensive online database dedicated to 21st-century compositions for orchestra with chances at attaining 'repertoire status'. Stéphane Denève is so passionate about this new adventure and enthusiastic about the orchestra's potential that he and his family have settled in Brussels.

Meanwhile, Stéphane Denève is Music Director of the St. Louis Symphony Orchestra, Principal Guest Conductor of The Philadelphia Orchestra, and Director of the Centre for Future Orchestral Repertoire (CffOR). He has previously served as Chief Conductor of Stuttgart Radio Symphony Orchestra (SWR) and Music Director of the Royal Scottish National Orchestra.

Recognised internationally for the exceptional quality of his performances and programming, he regularly appears at major concert venues with the world's greatest orchestras and soloists. He has a special affinity for the music of his native France, and is a passionate advocate for music of the 21st century.

Recent engagements in Europe and Asia have included appearances with the Royal Concertgebouw Orchestra, Orchestra Sinfonica dell'Accademia Nazionale di Santa Cecilia, Vienna Symphony, DSO Berlin, NHK Symphony, Munich Philharmonic, Orchestre National de France, Czech Philharmonic, and Rotterdam Philharmonic.

In North America he made his Carnegie Hall debut in 2012 with the Boston Symphony Orchestra, with whom he has appeared several times both in Boston and at Tanglewood, and he regularly conducts The Cleveland Orchestra, New York Philharmonic, Los Angeles Philharmonic, San Francisco Symphony and Toronto Symphony. He is also a popular guest at many of the US summer music festivals, including Bravo! Vail, Saratoga Performing Arts Center, Hollywood Bowl, Blossom Music Festival, and Festival Napa Valley. Summer 2018 saw his debuts at the Grand Teton Music Festival and Music Academy of the West, and in 2019 he lead a major US tour with the Brussels Philharmonic. In December 2020 he conducted the Royal Stockholm Philharmonic Orchestra and pianist Igor Levit at the 2020 Nobel Prize Concert in Stockholm.

He enjoys close relationships with many of the world's leading solo artists, including Jean-Yves Thibaudet, Yo-Yo Ma, Nikolaj Znaider, James Ehnes, Leif Ove Andsnes, Leonidas Kavakos, Nicholas Angelich, Lang Lang, Frank Peter Zimmermann, Gil Shaham, Emanuel Ax, Renaud and Gautier Capuçon, Lars Vogt, Nikolai Lugansky, Paul Lewis, Joshua Bell, Hilary Hahn, and Augustin Hadelich.

In the field of opera, Stéphane Denève has led productions at the Royal Opera House Covent Garden, Glyndebourne Festival, La Scala, Deutsche Oper Berlin, Saito Kinen

Festival, Gran Teatro de Liceu, Dutch National Opera, La Monnaie, Deutsche Oper Am Rhein, and at the Opéra National de Paris.

As a recording artist, he has won critical acclaim for his recordings of the works of Poulenc, Debussy, Ravel, Roussel, Franck and Connellan. He is a triple winner of the Diapason d'Or of the Year, has been shortlisted for Gramophone's Artist of the Year Award, and has been awarded an International Classical Music Awards twice. His most recent releases include a live recording of Honegger's Jeanne d'arc au bûcher with the Royal Concertgebouw Orchestra, and two discs of the works of Guillaume Connellan with the Brussels Philharmonic (the first of which was awarded the Diapason d'Or de l'année, Caecilia Award, and Classica Magazine's CHOC of the Year).

A graduate and prize-winner of the Paris Conservatoire, Stéphane Denève worked closely in his early career with Sir Georg Solti, Georges Prêtre and Seiji Ozawa. A gifted communicator and educator, he is committed to inspiring the next generation of musicians and listeners, and has worked regularly with young people in programmes such as those of the Tanglewood Music Center, New World Symphony, the Colburn School, and the Music Academy of the West.

www.stephanedeneve.com

BRUSSELS PHILHARMONIC

The Brussels Philharmonic was founded in 1935 by the Belgian public broadcaster (National Broadcasting Institute (NIR/INR)). Since its creation, it has worked with top international conductors and soloists. The orchestra was and is known to be a pioneer in performing contemporary music – a reputation that brought world-renowned composers such as Bartók, Stravinsky and Messiaen to Brussels. To this day, the Brussels Philharmonic is continuing this tradition, including a 21st-century work in almost every concert programme.

The orchestra's historic home port is the Flagey building in Brussels, the heart of Europe, where it rehearses and performs in Studio 4 – in acoustic terms one of the top concert halls in the world – and which serves as its home base for concerts in Belgium and the rest of the world.

The French top conductor Stéphane Denève is the music director of the Brussels Philharmonic. His passion for 21st-century music and personal mission to create dialogue between the repertoire of the past and the future is fully in keeping with the orchestra's DNA.

At the international level, the Brussels Philharmonic has made a name for itself, with regular appearances in the major -venues and festivals, such as Carnegie Hall in New York, the Philharmonie de Paris, Wiener Musikverein, Grosses Festspielhaus Salzburg, Usher Hall in Edinburgh and Cadogan Hall in London. The international representation by IMG Touring

brings further tours and concerts on new stages both in Europe and beyond (e.g. Japan in 2017, North America in 2019).

Another speciality for which the Brussels Philharmonic has gained an international reputation is the recording of soundtracks for series, games and films, including the Oscar-winning score for 'The Artist' (music by Ludovic Bource). In Belgium, the orchestra is a regular partner of the Film Fest Gent and of MotorMusic, and participates each year in concerts with iconic films (both blockbusters with award-winning scores and black-and-white classics with a new soundtrack).

Meanwhile, the orchestra has proven to be a pioneer in other respects as well. Besides its ground-breaking initiatives under way, including the Tax Shelter, the establishment of a foundation for the purchase of string instruments, and more recently the partnership with Brussels Airlines, the orchestra embraces innovation in every area and all levels of its activities. The gentlemen of the orchestra are dressed by Café Costume in the custom designed Symphonic Sporting Jacket, with technical innovations in the field of fabric and cut, and 2021 saw the release of the orchestra's own smartphone app.

The various recordings of Brussels Philharmonic (Deutsche Grammophon, Palazzetto Bru Zane, Klara/Warner Classics, Film Fest Gent, Naxos, Brussels Philharmonic Recordings) have been warmly received by the international press and awarded an ECHO Klassik, Choc de Classica de l'année and Diapason d'Or de l'année, amongst others.

The Brussels Philharmonic is an institution of the Flemish Community.

www.brusselsphilharmonic.be

MUSICI / MUSICIENS BRUSSELS PHILHARMONIC

concertmeester / konzertmeister
Otto Derolez

(1) aanvoerder / chef de pupitre
(2) solist / soliste

eerste viool / premier violon
Bart Lemmens (1), Sylvie Bagara, Olivia Bergeot, Eva Bobrowska, Annelies Broeckhoven, Cristina Constantinescu, Veerle Houbraken, Justine Rigitto, Elizaveta Rybentseva, Anton Skakun, Alissa Vaitsner, Bram Van Eenoo, Gillis Veldeman

fluit / flûte
Lieve Schuermans (1), Jill Jeschek (2), Eva Vennekens (2)

tweede viool / deuxième violon
Mari Hagiwara (1), Samuel Nemtanu (1), Vania Batchvarova, Véronique Burstin, Aline Janeczek, Sayoko Mundy, Naoko Ogura, Eline Pauwels, Julien Poli, Eva Pusker, Dirk Uten

hobo / oboe
Joost Gils (1), Maarten Wijnen, Lode Cartrysse (2)

altviool / alto
Mihai Cocea (1), Griet François (2), Philippe Allard, Marina Barskaya, Phung Ha, Hélène Koerver, Agnieszka Kosakowska, Barbara Peynsaert, Stephan Uelpenich, Patricia Van Reusel

klarinet / clarinette
Maura Marinucci (1), Danny Corstjens (2), Midori Mori (2)

cello / violoncelle
Karel Steylaerts (1), Diego Coutinho, Barbara Gerarts, Julius Himmeler, Sophie Jomard, Bénédicte Legrand, Emmanuel Tondus, Elke Wynants

fagot / basson
Karsten Przybyl (1), Jonas Coomans (2)

contrabas / contrebasse
Jan Buysschaert (1), Elias Bartholomeus, Thomas Fiorini, Daniele Giampaolo, Simon Luce, Jens Similox-Tohon

hoorn / cor
Hans van der Zanden (1), Mieke Ailliet (2), Diechje Minne, Claudia Rigoni

trompet / trompette
Simon Van Hoecke (1), Rik Ghesquière, Luc Sirjacques

trombone
David Rey (1), Tim Van Medegael (2), Daniel Foeteler

tuba
Dieter Verschuren (2)

pauken / timpani
Gert François (1)

percussie / percussion
Titus Franken (2), Jelle Proost, Stijn Schoofs

harp / harpe
Eline Groslot (2)

friends of flagey

FELLOWS

Charles Adriaenssen, Bernard Darty, Paulette Darty, Diane de Spoelberch, Geert Duyck,
Marc Ghysels, Irene Steels-Wilsing, Maison de la Radio Flagey S.A. / Omroepgebouw Flagey N.V.

GREAT FRIENDS

André Beernaerts, Mireille Beernaerts, Patricia Bogerd, António Castro Freire,
Anne Castro Freire, Marie Irène Ciechanowska - Zucker, Bernard Claeys, Stephen Clark,
Pascale Decoene, Chantal de Spot, Jean de Spot, José Groswasser, François Hinfray,
Ulrike Hinfray, Ida Jacobs, Patrick Jacobs, Peter L'Ecluse, Virginie Louvois, Martine Renwart,
Hans Schwab, My-Van Schwab, Maria Grazia Tanese, Pascale Tytgat, Piet Van Waeyenberge,
Andreas von Bonin, Katinka von Bonin, Dimitri Wastchenko, Jacques Zucker

FRIENDS

Alexandra Barentz, Joe Beauduin, Marijke Beauduin, Marie Biebuyck, Véronique Bizet,
Dominique Blommaert, Gauthier Broze, Nicole Bureau, Jacques Chevalier, Marianne Chevalier,
Angelica Chiarini, Colette Contempre, Philippe Craninx, Jean-Claude Daoust, François de Borman,
Francesco de Buzzaccarini, Olivier de Clippele, Sabine de Clippele, Nicolas de Cordes,
Eric De Gryse, Marie-Christine de La Rochefoucauld, Brigitte de Laubarede, Alison de Maret,
Pierre de Maret, Sabine de Ville de Goyet, Sebastiaan de Vries, Stéphane De Wit,
Agnès de Wouters, Philippe de Wouters, Katya Degrieck, Béatrice Delvaux, Chantal Deruyttere,
Gauthier Desuter, David D'Hooghe, Frederika D'Hoore, Anne-Marie Dillens,
Stanislas d'Otreppe de Bouvette, Amélie d'Oultremont, Patrice d'Oultremont, Jean Louis Duvivier,
Jan Eggermont, Patricia Emsens, Jeannette Favart, Catherine Ferrant, Isabelle Ferrant,
Veronique Feryn, Claude Frédérix-Oreel, Henri Frédérix, Alberto Garcia-Moreno,
Nathalie Garcia-Moreno, Hélène Godeaux, Claire Goldman, Serge Goldman, Pierre Goldschmidt,
Christine Goyens, Philippe Goyens, Arnaud Grémont, Margarete Hofmann,
Dominique Hollanders de Ouderaen-Favart, Veerle Huylebroek, Guy Jansen, Yvan Jansen,
Dominique Kaesmacher, Patrick Kelley, Deborah Konopnicki, Jeff Kowatch, Winifred Kowatch,
Barbara Mayer, Jean-Louis Mazy, Nadine Mazy-Vander Elst, Luc Meeùs, Marie-Christine Meeùs,
Christel Meuris, Delphine Misonne, Lydie-Anne Moyart, Elisabeth Parot, Martine Payfa,
Agnes Rammant, Jean-Pierre Rammant, André Rezsohazy, Catherine Rutten, Désirée Schroeders,
Sarah Sheil, Amélie Slegers-Collette, Pierre Slegers, Anne-Véronique Stainier, Frank Sweerts,
Dominique Tchou, Marie-Françoise Thoua, Danielle t'Kint de Roodenbeke, Jean t'Kint de Roodenbeke,
Els Van de Perre, Katrien Van de Voorde, Radboud van den Akker, Stella Van der Veer, Alain Vandenborre,
Charlotte Vandoorne-Hanssens, Christophe Vandoorne, Paul Van Dievoet, Henriëtte van Eijl,
Paul Van Hooghten, Yvette Verleisdonk, Ann Wallays, Sabine Wavreil, Jean-Pierre Winant,
Folkert Zijlstra, Management & People Development Sprl

*& tous ceux qui souhaitent garder l'anonymat / diegenen die anoniem wensen te blijven /
all those who prefer to remain anonymous*

flagey remercie / bedankt

Autorités publiques / Overheden / Public authorities

Co-funded by the
Creative Europe Programme
of the European Union

Sponsors / Sponsoren

Mécénat / Mecenaat / Patronage

MONSIEUR ET MADAME / DE HEER EN MEVROUW
BERNARD & PAULETTE DARTY

MONSIEUR / DE HEER
GEERT DUYCK

MONSIEUR / DE HEER
ARNAUD GRÉMONT

friends of flagey

& DONATEURS ANONYMES / ANONIEME SCHENKERS / ANONYMOUS DONORS

Partenaires média / Mediapartners / Media partners

Partenaires artistiques principaux / Artistieke hoofdpartners / Major artistic partners

CINEMATEK

ULYSSES network

VLAAMS RADIOKOOR

Voisins et partenaires culturels / Buren & culturele partners / Neighbours & cultural partners

Vermeylenf()nds

